

REVISTA ECONOMICĂ.

Apare odată pe săptămână.

„Revista Economică” se publică din însărcinarea și cu ajutorul institutelor de credit:

„Albina”, „Ardeleana”, „Auraria”, „Beregsana”, „Berzovia”, „Bihoreana”, „Bistrițana”, „Bocșana”, „Brădetul”, „Cassa de păstrare”
Miercurea, „Cassa de păstrare” Seliște, „Chioreana”, „Cordiana”, „Corvineana”, „Crișana”, „Detunata”, „Doina”, „Economul”,
„Făgețana”, „Fortuna”, „Furnica”, „Grănițerul”, „Hațegana”, „Hondoleana”, „Hunedoara”, „Iulia”, „Lipovana”, „Lugoșana”, „Lucea-
făruș”, „Mercur”, „Mielul”, „Munteana”, „Mureșana”, „Mureșanul”, „Nădlăcana”, „Nera”, „Olteana”, „Oraviceana”, „Patria”, „Plugarul”,
„Poporul”, „Racoșana”, „Sătmăreana”, „Sebeșana”, „Selăgeana”, „Sentinela”, „Silvania”, „Someșana”, „Steaua”, „Timișana”, „Ulpiana”,
„Victoria”, „Vlădeasa” și „Zlăgheana”.

Prețul de prenumărare:
pe 1 an K 16.—, pe 1/2 an K 8.—.

DIRECTOR
Dr. CORNEL DIACONOVICH.

Taxa pentru inserțiuni:
de spațiul unui em² câte 10 fileri.

Anul IV.

Sibiu, 13 Septembrie 1902.

Nr. 37.

Statul și băncile române. ✓

Cât de netemeinice sunt expecorațiunile și atacurile odioase ale publicisticii maghiare când presintă băncile române drept niște instituțiuni dușmănoase intereselor statului nostru, s'a dovedit mai adeseori atât prin presa română cât și prin declarațiunile făcute la loc potrivit de cătră cei mai fruntași conducători ai băncilor noastre.

Nu ne este scopul a reîncepe de data aceasta o polemică defensivă în o chestiune atât de tendențios desvilită de adversarii instituțiunilor noastre financiare, ci voim să scoatem la iveală folosul material, pe care statul îl trage an de an dela băncile noastre. Cifre nealterabile vor fi documentul nostru cel mai cras despre importanța incontestabilă a băncilor românesci pentru gospodăria statului. Aceste cifre credem că vor fi destul de elocvente, ca să presente băncile noastre ca un nerv puternic în organismul statului, la a cărui susținere ele contribuie în măsură însemnată.

Înainte noastră zace frumoasa colecție a rapoartelor de gestiune ale băncilor românesci pentru anul 1901, în cari se expun fidel și onest rezultatele îmbucurătoare realizate în decursul anului expirat.

Rapoartele în sine diferă atât în formă cât și în ceea-ce privesc cifrele capitalurilor sociale. După vechime sau după terenul de activitate activele și revirementul încă se deosebesc unele de altele și în consecință se presentă variat și rezultatele finale.

Intr'un singur punct însă analele băncilor noastre presentă o asemănare frapantă întreolaltă. Acest moment caracteristic, evident din tablourile profitelor și perderilor, este marea sarcină a dărilor și contribuțiunilor erariale, cu cari băncile noastre sunt

tributare statului. Cifrele conspectului acestor contribuțiuni dovedesc fără îndoială, că statul are o bună parte din veniturile anuale ale băncilor românesci. Este chiar interesant, după cum vom demonstra în cele următoare, raportul procentual pe care'l găsim, comparând sumele ce cad pe seama acționarilor cu sumele cari revin statului. Astfel aproape în cele mai multe casuri dobânda statului constituie nu mai puțin decât 50%, în unele casuri 75% a dividendei acționarilor, așa că s'ar pute afirma că profiturile anuale ale băncilor noastre, se împart în cea mai mare parte între acționari și fisc.

Ca să ilustrăm cu suficientă evidență cele expuse vom lăsa să vorbească următoarele cifre extrase din bilanțurile celor mai mari bănci românesci și anume:

„Albina”, institut de credit și de economii în Sibiu, posedă un capital de acțiuni de K 1.200,000 și a distribuit pentru anul 1901 acționarilor săi ca dividendă K 168,000 sau 14% pentru fie-care acție.

Dările și contribuțiunile față de stat au exigat în anul 1901 suma de K 83,350, deci peste 6.94% sau în cifră rotundă șapte la sută a capitalului de acțiuni, deci tocmai jumătate din suma împărțită acționarilor.

„Victoria”, institut de credit și economii în Arad, are un capital fundamental de K 600,000. Acționarii acestui institut, care după mărime este al doilea la noi, au primit pentru anul 1901 ca dividendă suma de K 48,000, deci 8% după capitalul vărsat în acții.

Conform contului profit și perderi, contul dărilor și competențelor erariale arată suma de K 36,670.—, deci preste 6% ale capitalului de acțiuni.

„Ardeleana” institut de credit și economii în Orăștie cu un capital de acții de K 500,000 a solvit pentru anul de gestiune expirat K 50,000.— ca dividendă sau 10% după acție,

iar statului i-a făcut un venit de K 22,777.— sau 4.56% ale capitalului de acțiuni.

Evident deci, că atât cifrele sumelor efective administrate statului pentru dări și competențe, cât și raportul procentual al acestor sume față de capitalul de acțiuni, vorbesc destul de clar în favorul băncilor noastre, ca contribuente destul de importante la resursele fiscului.

Am dat aceste exemple, extrase din bilanțurile celor mai vechi și mai bogate bănci românesce; observăm însă, că la unele dintre băncile noastre mai mici și mai tinere, deși ca sumă, dările ce le plătesc rămân neasemănat în urma sumelor indicate mai sus, cu toate acestea făcând raportul față cu capitalurile lor, diferența procentuală este mult mai mare, ba uneori ajunge la cifră exorbitant de mare. Așa spre pildă:

„*Detunata*“ în Bucium cu un capital soc. de K 60,000.— a solvit pentru 1901 o dividendă de 8%, iar statului pentru dări K 5823.— sau 9.71%, deci aproape cu 2% mai mult decât acționarilor săi.

„*Brădetul*“ în Orlat cu un capital de K 25,000.— solvesce o dividendă de 10% și K 2800.— ca dare, deci peste 11% statului.

„*Cassa de păstrare*“ (reuniune) în Seliște s'a fondat numai cu K 26,000.— capital social și în urma unei deosebite capacități de acțiune a ajuns să solvească pentru anul 1901 o dividendă de 18%, adică K 7680.— după ce a plătit în acel an pentru dări o sumă de netto K 7800.—, deci numai puțin decât 30% ale capitalului social.

Credem că ni-se va da ocaziune a mai reveni asupra acestei teme interesante și de va fi posibil a face un tablou general al dărilor și competențelor, cari curg anual la stat din veniturile băncilor noastre. Ținem a fi relevat însă cu suficiență deja în cele expuse, că băncile noastre ar trebui să fie privite din partea statului ca un giuvaer de mare preț, demn de o îngrijire mai bună și de ocrotire față de toate agresiunile ilioiale.

Erm. Borcia.

Desvoltarea și politica băncilor de emisiune.

(Urmare din Nr. 35 al „Rev. Econ.“)

III.

Pentru desvoltarea băncilor de emisiune în singuraticile state, guvernele au manifestat totdeauna un mare interes. Aceasta s'a făcut din motivul, că băncile de emisiune formează deoparte pentru stat o resursă de bani, de altă parte politica băncilor de emisiune are efect decizător asupra economiei naționale a unei țări. Banca austro-ungară a împrumutat la timpul

său guvernului austriac 80 milioane florini, cari în urma privilegiului nou s'au replătit până la suma de 30 milioane florini. Banca engleză a împrumutat statului, din capitalul ei de acții, 11 milioane funți, iar Banca Franciei 180 milioane de franci.

O serie de capacități pe terenul politicii băncilor de emisiune sunt de părere, că emisiunea de bilete de bancă ar fi un drept suveran al statului. Din acest motiv specialiștii conclud, că nu este echitabil, ca beneficiile, cari sunt împreunate cu emisiunea notelor de bancă să fie retribuite și asupra acționarilor.

Pe când cu ocaziunea deliberărilor asupra privilegiului Băncii Germaniei, în anul 1887, socialiștii au pledat, în interesul public, pentru statificarea Băncii, pe atunci la pertractările ținute asupra noului privilegiu al Băncii imperiale densesii nu au mai făcut excepțiuni principiale, din cauză, că se temeau, că prin trecerea sa în administrațiunea statului, Banca va fi exploatată de agrari, mare parte pentru scopurile lor proprii.

La Banca Germaniei cu toate acestea influința statului este foarte însemnată, căci ea este o bancă condusă de funcționari de stat. Acționarii își au numai reprezentanții în comitetul central, care se compune din 15 membri. Decisiunile asupra mărimii discountului cad *exclusiv* în sfera de competență a consiliului de administrație al Băncii, condus de cancelarul imperiului. Membrii acestui consiliu de administrație au drepturile și obligamentele unor funcționari de stat. La noi dincontră consiliul general, care se alege prin adunarea generală a acționarilor, poate fixa după liberă chibzuire etalonul în afacerile de escompt și lombard (art. 25 al statutelor). Intențiunea acestei dispozițiuni statutare a fost de a apăra în mod mai eficace interesul particular al acționarilor.

Când s'a pertractat privilegiul Băncii Franciei în anul 1897, socialiștii au făcut și aci propuneri pentru statificarea Băncii. Propunerile acestea însă au fost respinse; dar s'a primit o altă propunere în sensul căreia avansul ce'l acoardă Banca Franciei statului să fie urcat dela 140 la 180 milioane franci. Aceste 40 milioane de franci s'au pus, pe calea creditului, la dispoziția agriculturii ajunse în crisă.

Tracțiuni financiare ale statului cu Banca încă au reușit foarte favorabil pentru stat, de oare-ce prelângă o garanție minimală de 2 milioane franci, statul primesce un avans liber de interese de 180 milioane franci, care sumă calculată cu 3%, corăspunde unei economii de interese de 5½ milioane franci. În administrație statul și-a asigurat o mare influență. Guvernul numesce pe guvernorul, pe vice-guvernorii, precum și pe directorii sucursalelor. Pentru apărarea statutelor și legilor, precum și a interesului public, guvernorul este investit cu drept de veto absolut. În noul privilegiu al Băncii austro-ungare încă s'a asigurat statului un drept de ingerință mai mare decât a avut în trecut. Guvernorul este numit, la propunerea ambilor miniștri de finanțe pe câte cinci ani, de împăratul. Cei doi vice-guvernori austriaci și cei doi vice-guvernori ungari sunt numiți din partea ministrilor de finanțe.

Excepțiuni cari se pot ridica contra unei bănci de emisiune a statului sunt următoarele:

1. Că o bancă de stat ar pute fi influințată de diferitele tendințe ale partidelor politice.

2. Că în cazul unei invasiuni inimice în țară, casele unei bănci de stat ar fi mai expuse pericolului de a fi spoliaste decât casele unei bănci private pe acții.

Când s'a deliberat asupra privilegiului Băncii germane, la anul 1882, Dr. Bamberger a relevat două

casuri pentru a demonstra, că în cazul unei invasiuni inimice o bancă privată pe acții este mai sigură contra dușmanului decât banca de stat. Astfel când la 1870 armata germană și-a făcut intrarea în Franța o succursală a Băncii Franciei a ajuns în pericol, ca numărul ei să fie confiscat de trupele inimice. Când Francesii au remonstrat contra acestei măsuri, cu motivarea, că Banca Franciei nu este o bancă a statului, ci o bancă privată, trupele germane au primit ordin a nu se atinge de averea Băncii. În alt caz analog comunarzii din Paris încă au respectat tesaurul băncii franceze, lăsându-i averea nealterată.

3. Că în caz de războiu sau a unei crize, libertatea de acțiune în ce privește distribuirea creditului la clasele economice strămtorate, la o bancă de stat nu este egală cu cea a unei bănci private.

În favorul băncii de stat vorbește însă faptul, că o astfel de bancă oferă pentru notele sale o garanție mai mare, căci nu este condusă de năzuința de a realiza o dividendă cât se poate de mare, nu umblă după câștig și din cauza aceasta poate purta o politică de discount mai rațională și mai acomodată trebuințelor țării.

După „*Finanzielle und Assec. Revue*“.

(Va urma).

#

Congresul sēcuesc.

A trecut și congresul sēcuesc, bucinat în toate părțile cu săptămâni înainte, și acum revistele de specialitate fac bilanțul debaterilor și deciziunilor, că adevărat încât acelea pot influența pentru ajungerea scopului dorit, pentru ameliorarea sorții Sēcuiilor și împedecarea emigrării aceloră.

Cea dintâi și cea mai importantă secțiune a fost *secțiunea culturii avitice*, de la care s'a așteptat foarte mult. Totuși în ce privește prima categorie, anume tema despre — „desvoltarea culturii vitelor, în legătură cu folosirea mai rațională a pășunilor de pădure; înființarea economiilor de lăptărit în condițiuni corăspundătoare; Cultura galitelor și însoțirile pentru valorizarea ouălor“ — asupra acestei teme importante vorbitorii nu au ăis și nu au proiectat alta decât ceea-ce s'a ăis cu alte ocașii privitoare la ținuturile: dincolo de Dunăre, sudice și nordice ale țării. E în adevăr de necredut, — ni se spune — că după-ce împregiurările geografice, climatice și etnografice din Sēcuiime sunt cu totul altele față de cele dincolo de Dunăre, etc., să nu se ceară și alte mijloace pentru cultura animalelor sēcuesci. De oare-care însemnătate, în special pentru Sēcuiime, au fost: proiectele despre cultura oilor și a vitelor, respective despre valorizarea laptelui, apoi despre înființarea unei herghelii de stat în Sēcuiime, despre înființarea însoțirilor de lăptărit și despre avântul ce e a se da stupăritului.

La partea privitoare la cultura plantelor — afară de cultura cănepei și inului — alt obiect nu s'a pus la ordinea de ăi în congres, ca și când Sēcuii n'ar avă trebuință de cât de cănepă și in. Nu s'a vorbit nici despre respândirea învățământului agricol de specialitate, nici de alte instituțiuni agricole necesare. S'a mai vorbit despre cultura viilor — dovedindu-se că de unde sunt vii Sēcuii nu emigrează —, apoi s'a așternut un proiect bine motivat în chestia respândirii pomăritului și despre întrebunțarea rațională a teritoriilor silvice în scopul agriculturii.

Secțiunea a doua — cea industrială — a constatat în decursul debaterilor, că între împregiurările actuale

industria de fabrică nu se poate înființa nici pe cale socială, nici cu întervenirea statului. Pentru *desvoltarea industriei de casă* nu se poate aștepta ajutor dela stat, ei mijloacele trebuie căutate în poporul sēcuesc și în societate; tot așa și în ce se referă la comerțul de apă minerală.

Privitor la *căile ferate*, s'a constatat că ele sunt necesare pentru Sēcuiime; din mulțimea de proiecte însă nu s'a putut ajunge la hotărîrea că anume unde ar fi să se facă începutul.

Cele mai îndelungate și mai însemnate debateri s'au făcut în secțiunea a III — *referitor la politica de proprietate, a dării și creditului*. S'a constatat anume a fi necesară o lege pentru *împedecarea îmbucătățirii pământului*, mai departe pentru cumpărarea pădurilor dela granița română și înființarea de *fidei comissuri* pentru proprietarii mijlocii.

Referitor la *colonisări* toți oratorii au fost de părerea, că Sēcuii, nu e iertat, să fie colonisăți și că procedura actuală de colonisare trebuie modificată.

Toți oratorii au stărut mai departe asupra necesității *modificării legii de execuțiuni*, asupra *înăspririi legii de usură*, mai departe asupra regulării chestiunilor economice ale comunelor, cum și asupra limitării dărilor suplimentare și asupra scăderii dărilor de consum.

Multe reviste economice și ziare nu sunt multămite de modul cum au fost tractate *chestiile de credit*, anume privitor la înființarea unui institut fonciar sēcuesc, organizarea însoțirilor de credit și reforma casselor de păstrare.

Secțiunea pentru cultura publică, între altele, a accentuat, că acțiunea pentru cultura Sēcuiilor trebuie să se pornească mai înadins în comunele curat maghiare. apoi în acele cu o majoritate slabă maghiară și cu o minoritate puternică de alte naționalități, cum și în comunele cu o majoritate slabă de alte naționalități și cu o minoritate puternică de Maghiari.

Privitor la *emigrarea Sēcuiilor* și reglementarea prin lege a aceleia nu s'au accentuat de cât hotărîrile aduse de congresele ce s'au ținut în această privință în regiunile nordice, sudice și vestice ale țării; cu toate că — cum se spune — în Sēcuiime sunt cu totul alte împregiurări. Ce privește ameliorarea situațiunii Maghiarilor din România — oratorii constată plini de îngrijare, că puțin se poate face cu modul de organizare diplomatic present; astfel că toate planurile au să rămână un pium desiderium.

Peste tot Maghiarii nu sunt încantați de rezultatul congresului sēcuesc. „Erd. Gazda“ asemănează debaterile și acțiunea congresului cu o icoană „din care părți singuratic sunt lucrate cu tehnica cea mai precisă, altele însă abia sunt marcate cu linii palide“. Această icoană trebuie înainte de toate întregită cu concursul opiniei publice și a bărbaților din fruntea guvernului — ca să se poată obține apoi și foloase reale. +

Firmarea procuristului societății pe acțiuni.

Legea noastră comercială nu conține nici o dispozițiune pozitivă, cu privire la aceea, că oare societățile pe acțiuni pot avă procuriști ori nu? În conferința ținută la timpul său pentru dezbaterile proiectului legii comerciale, ce este drept s'a făcut propunerea, ca în capitolul privitor la societățile pe acțiuni să se introducă o dispozițiune specială, pe basa căreia societățile pe

acțiuni încă să fie autorizate ași angaja procuriști. Propunerea aceasta însă s'a respins, enunțându-se totodată principiul, că societatea pe acțiuni nu poate pune procurist; concipiarea corăspundătoare a capitolului respectiv al legii însă s'a întrelăsat.

Precum se scie. în praxă aceasta dispozițiune restrictivă a legii nu s'a observat și prin abus a devenit us. că societatea pe acțiuni ca întreprindere comercială poate angaja procurist, deși legea pare a milita pe lângă părerea contrară.

Revista „Jogtudományi Közlöny“ pune acum întrebarea: poate societatea pe acțiuni, firma căreia o pot semna conform statutelor numai câte doi membri ai direcțiunii, să dea o astfel de procură, pe baza căreia procuristul să fie îndreptățit a semna singur firma societății ori nu?

La prima vedere s'ar pără, că este neadmisibil, ca procuristul societății pe acțiuni să fie îndreptățit a semna singur firma, în vreme-ce singuratici membrii ai direcțiunii nu au dreptul acesta, căci în cazul acesta procuristul ar fi pus oare-cum preste șeful său, având în unele privințe mai multe drepturi decât acesta. De fapt așa și este. Dacă statutele societății pe acțiuni conțin dispozițiunea, că firma societății o pot semna numai câte doi membrii ai direcțiunii, atunci semnătura unui singur membru al direcțiunii nu obligă societatea. Pe când dacă societatea ar autorisa pe procurist de a semna firma singur, atunci — se înțelege în cadrul dispozițiilor § 38 al L. C. — subscrierea procuristului va fi obligatoare pentru societate.

Să asemănăm cazul acesta, cu o societate colectivă, compusă din 2 membri, cari în ce privește semnarea firmei se pot învoi și astfel, ca firma să o semneze totdeauna ambii societari. Să presupunem, că aceasta societate colectivă va angaja un procurist, care pe baza procurii primite va încheia în numele societății afaceri de drept și prin semnătura sa va obliga societatea, lucru pe care societarii singuratici nu-l pot face, nefiind îndreptățiți a semna firma fiecare în parte. Nu se poate dice și în cazul acesta, că procuristul dispune de o sferă de competență mai mare decât șefii?

„Jogtudományi Közlöny“ este de părerea, că nu există nici o pedecă, ca societatea pe acțiuni să angajeze procurist, în modul arătat mai sus. Paragraful 185 al L. C., în sensul căruia firma societății pe acțiuni se subscrie astfel, că cei îndreptățiți își adaugă semnătura lângă firma societății, încă nu este destul de clar. Căci cine sunt „cei îndreptățiți“? Fără îndoială membrii direcțiunii, dar și procuristul. Legea comercială nicăiri nu dice, că firma societății o pot subscrie numai doi ori mai mulți membrii ai direcțiunii împreună; prin urmare dacă așa dispun statutele este valabilă și subscrierea unui singur membru al Direcțiunii. Asemenea nu dice legea, că procuristul societății pe acțiuni poate semna firma numai împreună cu un membru al direcțiunii ori cu un alt procurist, fără considerare dacă sunt îndreptățiți a semna firma fie-care în parte ori numai mai mulți membrii ai direcțiunii împreună.

Chestiunea se poate rezolva corect numai pe baza § 193 al L. C. în sensul căruia la societățile pe acțiuni pot fi îndreptățite pe lângă direcțiune, încă și alte organe, a încheia anumite afaceri de drept în numele societății și a reprezenta societatea, în care cas sunt a se aplica față de aceste organe dispozițiunile legii cu privire la plenipotențiații comerciali. Prin urmare dispozițiunile capitolului V al L. C. ne-excepționând nici dispozițiunile acestui capitol referitoare la procură, sunt a se aplica, conform legii, și

asupra funcționarilor comerciali ai societății pe acțiuni, deci și asupra procuristului. Paragraful 37 al L. C., ce este drept admite procura colectivă, dar nu conține nici o dispozițiune, care ar interdice societății pe acțiuni ori societății colective, de ași angaja procurist, îndreptățit a semna singur firma șefilor săi.

Este fără îndoială oare-care anomalie în faptul, ca procuristul societății pe acțiuni să poată semna firma și singur, pe când membrul direcțiunii nu este autorizat la aceasta; dar interpretând strict legea nu se poate ajunge la alt rezultat. (După „M. P.“)

Societățile cooperative.

Mișcarea cooperativă este o tendință care s'a manifestat încă din anul 1849 și are de scop să supprime intermediarul comerciantului, al bancherului și al patronului.

Astă mișcare datează mai serios în Europa de prin anul 1860.

Economistii Iohn Stuart Mill, Carey, Henri Baudrillard au adoptat aste idei, după-ce câtva timp ei le combătuse, recunoscând dificultățile de a le pune în practică.

Dim. Butculescu este — cum ne spune dl N. Idieru în Studiile sale de economie politică de unde am scos unele din aceste date — apostolul mișcării cooperative în România încă de prin anul 1878.

Scopul acestui fel de societăți este de a procura ieftin necesarul vieții și de a nu mai avé nevoie de intermediarul patronului, comerciantului și bancherului.

Între mișcarea cooperativă și mișcarea socialistă este însă o deosebire fundamentală. În societatea cooperativă *lucrătorul cere totul dela dănsul și nimic decât dela dănsul*; în cea socialistă, dincontră, el cere totul numai și numai dela stat. De aceea socialistii catedratici sunt contra societăților cooperative.

Binefacerile asociațiilor cooperative au fost de mult recunoscute și ele mișună prin toate țările civilizate ca Anglia, Franca, Germania, Italia, Belgia, Elveția și Rusia.

În Belgia legea din 18 Maiu 1873, modificată în anul 1886 și relativă la aceste societăți, lasă o libertate absolută de a constitui și organisa asociațiunile cooperative, sub rezerva publicității.

La noi în Ungaria regimul legal al cooperatiunii este consemnat în *Legea comercială ungară*, art. de lege XXXVII, sancționată în 15 Maiu 1875 și anume în § 223, unde se dice: ca asociațiuni în înțelesul acestei legi se privesc acele societăți, a căror număr de membri nu este hotărît, și cari au de scop promovarea creditului, a câștigului, sau a economiei membrilor ei, prin purtarea comună de afaceri sau pe base de reciprocitate.

Anume:

- Reuniuni de avans și credit;
- Reuniuni, cari procură materii brute, reuniuni pentru magazine, și societăți de producțiuni comune;
- Reuniuni de consum;
- Reuniuni de locuință;
- Societăți de asigurare mutuale.

Regimul legal al cooperatiunii în România se află consemnat în codul de comerț al Regatului României, promulgat la 1 Septembrie 1887. r.

Producțiunea cerealelor în toată lumea în anul 1902.

Ministrul de agricultură Darányi a publicat tocmai acum un raport asupra producțiunii de cereale din acest an în întreaga lume. Raportul este făcut pe baza rapoartelor referenților agricoli și a consulatelor din diferitele țări. Dăm și noi aici unele părți ale voluminosului și interesantului raport.

Recolta de cereale a lumii face:

	in 1902	in 1901
Grâu . . .	1023·07 mil. hl. față de	954·62 mil. hl.
Secară . . .	556·51 " " " "	493·32 " "
Orz . . .	402·10 " " " "	312·45 " "
Ovės . . .	1057·85 " " " "	968·64 " "
Cucuruz . . .	1046·68 " " " "	730·88 " "
In total . . .	4086·21 " " " "	3460·02 " "

În Europa.

Milioane hectolitri:

	grâu	secară	orz	ovės	cucuruz
1902 . . .	596·63	529·91	503·10	687·90	160·53
1901 . . .	528·42	480·72	259·31	655·68	208·90

În statele transoceanice,

(America, Asia, Africa și Australia).

Milioane hectolitri:

	grâu	secară	orz	ovės	cucuruz
1902 . . .	426·44	26·60	99·10	396·95	886·15
1901 . . .	426·20	12·60	53·25	312·96	521·98

Producțiunea față de anul trecut în milioane hl.

	grâu	secară	orz	ovės	cucuruz
In Europa	+68·21	+49·19	+43·79	+32·22	— 48·37
In statele transoceanice)	+ 0·24	+14·00	+45·75	+56·79	—364·17

Conform acestor date recolta anului present este superioară:

In Europa cu 145·03 mil. hl.

In statele transoceanice " 481·15 " "

In total cu 626·19 mil. hl.

Dacă din suma aceasta se va subtrage circa 60 mil. hl. cereale, recolta care anul trecut nu a fost exact evaluată în unele țări, totuși rezultă în acest an un plus de 566 mil. hl.

Reservele recoltelor anterioare se presentă astfel:

	1902	1901	1900
	milioane hectolitri		
grâu	43·75	81·50	75—
secară	10·75	23—	30·50
orz	12·75	14·50	9—
ovės	32—	54·50	47·50
cucuruz	27·60	49—	31·50

In total 126·85 222·50 193·50

Deci proviziunile din acest an în întreaga lume sunt mult mai mici de cât în anii precedenți.

Trebuința pentru consum în anul de față este evaluată astfel:

	1902	1901	1900
grâu	1012·46	972—	939·50
secară	565·44	534·50	530—
orz	403·51	335—	336·50
ovės	1049·65	1037·50	1121—
cucuruz	1059·69	913·50	993—
In total	4090·75	3792·50	3920—

Învățământul agricol la sate.

Chestiunea învățământului agricol la sate preocupă de present guvernele din toate țările pornite pe calea civilizațiunii. La noi, în Ungaria s'a inițiat înainte cu 6 ani școalele economice de repetițiune și calificarea învățătorilor ca să poată provede învățământul în ele. Numărul acestor școale este de 1814 și tot așa de mare și numărul învățătorilor calificați pentru aceste școale, cari aparțin ministerului instrucțiunii publice și numai calificarea învățătorilor se face cu intervenirea ministerului de agricultură, care — în ce se referă la modalități — a cădut de acord cu ministerul instrucțiunii.

Cam astfel s'au împărțit rolurile și în România.

Oamenii s'au convins și acolo, că de mult ar fi trebuit să se întreprindă din partea conducătorilor țării o muncă metodică și stăruitoare pentru ridicarea țărânimii pe terenul economic — prin înființarea învățământului agricol rural pe o scară mare, — pentru a pune pe țăranul român în posibilitatea de a-și însuși cunoscințele moderne în de ale agriculturii.

Spre acest sfârșit ministrul instrucțiunii publice a luat hotărîrea energică de a completa învățământul primar rural printr'un învățământ practic agricol pentru folosul viitorilor săteni, după-ce a recunoscut de neapărat trebuincios ca școala rurală să pregătească pe copiii de săteni anume în vederea meseriei de agricultor.

Înainte de toate ministrul instrucțiunii a dispus ca terenurile școlare să fie arăndate pe viitor învățătorilor; iar acolo unde școala nu posedă pământ propriu, s'a intervenit ca comunele să arăndeze învățătorilor părți din terenurile ei și s'a făcut apel la generositatea proprietarilor mari ca să facă donațiuni de pământ sau arăndări, în condițiuni favorabile, în acest scop. Din fericiere, ați, a treia parte din școalele rurale posedă pământuri în țarină, cari vor fi întrebuințate imediat spre scopul indicat.

Aceste terenuri vor servi pentru a se organiza un învățământ exclusiv practic. Obiectul învățământului va varia după localități, trebuie însă să fie exclusiv practic, adică să conste în lucrări făcute pe teren, iar nici de cum în învățământ teoretic făcut în clasă. Mai trebuie încă în mod absolut, ca acest învățământ să nu aibă pretenții mari. E destul ca fiecare învățător să-și pună în vedere un scop, două sau trei, potrivite împrejurărilor locale și să caute să le urmărească cu stăruință. Dacă un învățător va reuși, spre exemplu, să popularizeze cartoful și să deprindă pe țărani cu rotațiunea anuală a culturilor, aceasta deja va fi un mare serviciu ce li se va fi făcut. Altul va putea lucra pentru introducerea furagelor (nutrețurilor) artificiale, altul pentru cultura legumelor cari intră în alimentațiunea țăranului și așa mai departe.

Școalele rurale din România au două feluri de terenuri, unul grădina școlară în imediata apropiere a școalei și al doilea în țarină. În grădina școlară învățătorul va face cu elevii cultura zarzavaturilor, a florilor, sădirea pomilor roditori și în general toate planțele pentru trebuințe domestice, iar pe terenurile din țarină se va face cultura îngrijită a cerealelor prin amenajamente, întrebuințarea de semințe alese, în parte necunoscute țăranilor, rotație, plante furagere, etc., cu elevii mai mari din ultimele clase și cu adulții satului ca, locuitorii vădând cu ochii lor rezultatele ce se vor obține prin asemenea metode, să caute a imita și ei pe învățători.

Dificultatea în aplicarea acestui sistem va fi — precum e de prevedut — că *mulți învățători nu vor avea pregătirea necesară pentru a da un învățământ agricol potrivit*; de oare-ce normalisții până în anii din urmă nu primiau în școala normală de cât un învățământ pur teoretic; ceea-ce are să se schimbe pe viitor.

Pentru atingerea scopului se va recurge la început la *sistemul învățătorilor ambulanti*. Sunt mulți învățători cari se pricep la agricultură; unii pentru-că au trecut prin vre-o școală de agricultură sau prin vre-o fermă model, alții pentru-că au făcut înșiși agricultură și și-au perfecționat cunoștințele prin lectură. Unui învățător ambulant ar fi să i-se dea un număr de 8—15 școale cu pământuri, într'o rață, ca să nu fie prea mare, în jurul satului unde locuiește el. Învățătorul va avea sarcina ca în tot timpul cât durează munca câmpului să viziteze pe rând toate școalele ce-i sunt date în samă, va avea să arete însuși lucrările ce sunt de făcut, modul cum să se facă, va asista la ele o dată sau două sau trei, va da instrucțiuni învățătorului local ce are de făcut până la viitoarea vizită și pe urmă va trece la altă școală.

Modul acesta de organizare a învățământului agricol este criticat de mulți, după cum am arătat deja în numărul trecut al „Rev. Econ.”. Dl Haret însă voește să utilizeze elementele pe cari le are la îndemână, și anume voește să se servească de învățători, ca unii a căror acțiune nu reclamă sacrificii bănești, și speră că ei vor ști să și asimileze acele cunoștințe *elementare* cari se cer pentru a organiza o gospodărie care să serve ca model țeranului, micului proprietar.

Noi încă nu ne facem mari iluzii asupra rezultatului ce se va ajunge în chipul arătat. Înainte de toate va trebui să se dea tuturor *învățătorilor și preoților* o calificare și în privința agriculturii practice. Fără această calificare puțină, de tot puțin învățătorii vor ajunge să și asimileze acele cunoștințe cari se cer pentru a organiza o gospodărie de model. Agricultură este o meserie grea, care ca toate meseriile cere multe pregătiri; fără aceste pregătiri omul — fie el chiar un învățător luminat — rămâne un *cârpaci*.

S.

REVISTA FINANCIARĂ.

Situațiunea.

Sibiu, 11 Septembrie 1902.

Piața internațională de bani a recăzut încetul cu încetul iarăși în situațiunea sa de mai înainte: adecă numărărul este în tot locul eștin și etalonul redus se susține aproape neschimbat. Este însă generală părerea că toamna târziu situațiunea pieței de bani va deveni mai fermă. Aceasta se așteaptă mai cu seamă dela campania de cereale, ce se desvoaltă de regulă toamna; numai cât recolta abundanță din anul acesta nu va prea favoriza speculațiunea în tirgul cerealelor, căci ce sens ar avea a cumpăra cereale în masse mari, și a produce în mod artificial o creștere a prețurilor, când cerealele se află în abundență, în măsură mai mare chiar, decât cere trebuința și se pot căpăta în tot locul și în ori ce timp în cantitate suficientă. Asemenea se așteaptă în zădar dela etalonul redus de acum, o animare a spiritului de întreprindere, căci etalonul nu din motivul acela este atât de redus fiind-că ar fi o abundență de bani, ci din cauză, că capitalisții sunt foarte precauți în plasarea capitalurilor lor. Din motivele acestea în timp apropiat o ameliorare a situațiunei pieței de bani este puțin probabilă.

În *pieța internă de bani* situațiunea s'a schimbat spre bine, circulațiunea este mai vie, cu toate acestea creșterea etalonului este numai relativă și numai de tot neînsemnată.

În Viena cambiile de portofoliu de prima bonitate nu se pot plasa sub $2\frac{3}{4}\%$, pe când pentru altfel de material etalonul se urcă până la $3\frac{1}{2}\%$.

În Londra discountul privat a variat între $2\frac{1}{2}\%$ și $2\frac{13}{16}\%$, pe când în Berlin discountul privat este $1\frac{7}{8}\%$.

*

Rescumpărarea notelor de stat. La finea lui August 1902 s'au aflat în circulațiune următoarele note de stat: à fl. 5 în sumă de fl. 3.279.815 (K. 6.559.630.—); à fl. 50 în sumă de fl. 588.850 (K. 1.177.700.—) total deci fl. 3.868.665. Din notele de stat à fl. 5 și fl. 50, în sumă de fl. 112.000.000 — ce sunt a se rescumpăra din partea celor două guverne, s'au rescumpărat și nimicite până la 31 August 1902 în note de stat à fl. 5 — fl. 107.336.335 — și în note de stat à fl. 50 — fl. 795.000 —, total deci fl. 108.131.335 —, rămânând a se rescumpăra încă restul de fl. 3.868.665 —.

*
○

AGRICULTURĂ.

Situațiunea agricolă.

În *Ungaria*. Conform raportului publicat de ministerul de agricultură la 30 August a. c., în decada ultimă a lunii expirate a domnit mai mult timp uscat, care a favorizat treeratul cerealelor. *Ogoritul și întorsul* s'a făcut numai cu încetul din cauză că în urma uscăciunii pământul pe alocurea s'a impetrit. *Rapița* a fost semănată deja în unele locuri, dar în urma puținii umezelii răsare cu greu. Din cauza marilor călduri prospectele recoltei *cucuruzului* s'au deteriorat. Recoltă mai indestulitoare se speră în Ardeal. Tuberculele *cartofilor* sunt în partea cea mai mare de mărime mijlocie. *Plantele de grădină* stau binișor. *Păstăioasele* se recoltează deja, în multe locuri cu slab rezultat. Diferitele soiuri de *varză* sunt în situațiune satisfăcătoare. *Hemeiul* dă recolte satisfăcătoare, dar în asemănare cu anul trecut el a rămas foarte mult înderēt; în Ardeal hemeiul dă o recoltă mijlocie. *Meiul și hrîșca* promet o recoltă satisfăcătoare. Foile *tutunului* în multe locuri au rămas mici din cauza secetei; calitatea lui însă e bună. *Napii de nutreț și de zăhar* au rămas înderēt în multe regiuni ale țării, și au trebuința de ploaie. Napii de zăhar se recoltează deja în regiunile sudice ale țării; tuberculele nu sunt pretutindenea mari, dar conțin zăhar în deajuns. A treia și în unele locuri a patra cositură de *trifoiu și luțernă* au dat o recoltă mijlocie. *Cucuruzul de nutreț* a rămas mic și galbin în urma secetei. *Măzerichea* a dat o recoltă bună mijlocie, iar *mohorul* în partea cea mai mare o recoltă slabă. În multe locuri se plâng de lipsa de nutreț verde. *Livezile* din locurile aședate au dat o recoltă mijlocie, cele din locuri mai ridicate recoltă slabă. În urmă secetei din August creșterea ierbii a rămas înderēt. *Pășunile* în partea cea mai mare sunt lipsite de iarbă și vitele au pășune corespunzătoare numai în locurile umbroase și în văi adânci. *Viile* încă au rămas înderēt în urma secetei. Boabele în multe locuri sunt mici și tari, iar vița slab dezvoltată. *Peronospora* s'a răspândit foarte mult în acest an. Prospectele recoltei *poamelor de toamnă* s'au deteriorat în urma stricăciunii insec-

telor și a căderii. Numai merele și perele, iar în unele locuri și nucile promet o recoltă mai bună.

În România. Recolta grâului a fost satisfăcătoare din toate punctele de vedere; recolta porumbului însă lasă mult de dorit.

CRONICĂ.

Conferința Directorilor de bancă, care are să se întrunească cu ocaziunea adunării generale a Asociațiunii, convocată pe 14 crt. la Oravița, — s'a amânat din cauza că presupunerile pe baza cărora se hotărîse la timpul său noua întrunire a conferinței, deocamdată încă nu s'au realizat. Delegațiunea speră însă că în scurt timp vor fi date băncilor noastre condițiunile prealabile pentru realizarea hotărîrilor referitoare la mobilizarea împrumuturilor ipotecare, și atunci nu va întârzia a convoca o nouă conferință.

* *

Școală de agricultură în Seliște. Timp de mai mulți ani funcționase la Rășinari o școală de model subvenționată de comitatul Sibiiu cu o sumă de K 1600.— După desființarea acelei școli suma de K 1600.— a fost distribuită ca stipendii pentru frecuanți ai academiei agricole din Magyar-Óvár. Acum, la intervenirea „Reuniunii române de agricultură” comisiunea economică a comitatului Sibiiu în ședința sa din urmă a votat din nou suma de K 1600.— ca subvențiune pentru o școală agricolă la Seliște. În scopul acestei școli comuna Seliște a dăruit un teritor de 5 jugere și se speră că această comună și comunele din cercul Seliște vor vota sume corespunzătoare în scopul realizării acestei instituțiuni folositoare. Cassa de păstrare din Seliște a votat în decurs de mai mulți ani frumoase sume spre acest scop. Planul școlii este făcut deja de comitetul „Reuniunii de agricultură din comitatul Sibiiu” și se va da publicității.

*

Cea mai veche bancă germană a fost înființată acum 500 de ani în Frankfort, din care poziția sa geografică a făcut centrul comerțului german, orașul circulațiunii de capitaluri.

Tirgul anual și necesitatea schimbării banilor au motivat înființarea de zarafii, al căror început (1346) era destul de modest. Consiliul municipal, în virtutea privilegiului acordat de împăratul, acorda concesiuni de zarafii unor anumite persoane.

În anul 1355 i-s'a acordat magistratului orășenesc și dreptul regal de balanță. Orașul Frankfort a construit apoi o balanță oficială, pentru a cărei întrebuintare zarafii plăteau o taxă. Fiecare piesă străină trebuia cântărită și astfel orașul putea să conteze la un venit sigur.

Primăria incredința cu dobândă de valori și capitale la zarafi, sub condițiunea însă să nu scoată nici un ban din oraș și să nu facă comerț.

Prima bancă de comerț a orașului Frankfort s'a deschis la 29 August 1402. Funcționarii ei erau în număr de 14.

Banca accepta depozite nu numai dela oraș ci și de la particulari. Se făcea și împrumuturi cu dobândă. Se opera cu: aur, argint și petri prețioase. Se da bani pe amanet.

Banca de Frankfort se ocupa și cu încasarea de bani ai particularilor.

Banca avea monopol. Nimenea n'avea drept în oraș să cumpere sau să vîndă aur, argint, etc., fără ca obiectele prețioase să se fi cântărit cu balanța orașului. Nimeni nu avea dreptul să facă o poliță decât banca. Infracțiunile erau foarte sever pedepsite.

Nimenea nu avea dreptul de a pune sechestru pe averea depusă la bancă.

În 1403, în locul unei bănci. s'au înființat 4 bănci comerciale, cari lucrau în armonie. Capitalul comun era de 3000 floreni. Dobânda era pe an de 5%. r.

SOCIETĂȚI FINANCIARE ȘI COMERCIALE.

Banca „Bau- und Bodencredit-Bank” în Șopron. În cauza falimentului acestei bănci tribunalul din Șopron a adus în zilele trecute deciziunea de punere sub acuză a următorilor inculpați: a faimosului șef-contabil A. Prohaska pentru faliment fraudulos; a cassarului I. Wrchowsky, ca complice, pentru 119 casuri de defraudare; a lui I. Gebhardt, primar în pens. și fost membru în direcțiune și a lui Dr. A. Kretschy, senator orășenesc, fost membru al comitetului de supraveghiere pentru delictul falimentului fraudulos. Contra celorlalți membri din direcțiune și din comitetul de supraveghiere nu s'a ridicat excepțiune. Față de corispondentul Braunschier s'a sistat procedura. Totodată s'a ordinar din partea senatului de acuză al tribunalului punerea în libertate a inculpaților Prohaska și Wrchowsky aflători de 10 luni în arest preventiv; la cererea procurorului însă respectivii rămân și mai departe deținuți.

⊙

ÎNVEȚĂMÎNT.

Școlile de repetițiune economice în Ungaria. Instituțiunea școlilor de repetițiune și-a luat începutul numai în 1896 — adică abia înainte cu 6 ani — și pe lângă toate greutățile începutului ea numără azi 1789 școli, cu toatăta învățători calificați în acest scop și cu 37,161 elevi. Nu sunt cuprinse în numărul de 1789 școli 25 școli de repetițiune economice independente cu 22 învățători și 3 învățătoare.

După cele 5 regiuni ale țării școlile sunt reparțitate astfel:

1. În ținutul din dreapta Dunării (11 comitate) 205 școli.
2. În ținutul din stînga Dunării (13 comitate) 467 școli.
3. În ținutul din dreapta Tisei (11 comitate) 274 școli.
4. În ținutul din stînga Tisei (12 comitate) 533 școli, anume în comitatele: Arad 39, Bichiș 8, Bihor 117, Cianad 6, Ciongrad 21, Haidu 17, Caraș-Severin 31, Sabolciu 22, Sătmar 65, Timiș 97, Torontal 99 și Ugocea 11.
5. În Ardeal 310 școli și anume în comitatele: Alba de jos 13, Bistrița-Năsăud 17, Brașov 7, Ciuc 3, Cluj 37, Făgăraș 11, Hunedoara 13, Murăș-Turda 6, Odorheiu 45, Selagiu 25, Sibiiu 4, Solnoc-Dobâca 38, Târnava-mare 16, Târnava-mică 21, Turda-Arieș 24 și Treiscaune 30.

Ar fi de interes să se scie în câte din aceste școli limba de propunere e limba română. s.

Bursa de efecte din Viena și Budapesta.

Cursul din 10 Septembrie 1902.

%	V A L O R I	Viena Bpesta	
		vinde	vinde
Datoria publică comună.			
5	Renta unit. Bancnote, Mai, Nov., 16% dare	101-85	102-25
5	" " arg. Ian., Iulie, 16% " "	101-70	102-25
4	Losuri d. a. 1854 à fl. 250— v. c. 20% " "	193—	193—
5	" " " 1860 à fl. 500— " 20% " "	153-35	154-25
5	" " " 1860 à fl. 100— " 20% " "	187-75	189—
—	" " " 1864 à fl. 100— " 20% " "	254—	254—
Datoria publică austriacă.			
4	Renta austr. aur., scut. de dare	121-65	122—
—	" " Cor.	100-40	100—
3 1/2	" " de invest.	93-20	—
Datoria publică ungară.			
4	Renta ung. aur. scut. de dare	121-05	121-60
4	" " Cor. " " " "	98-35	—
4 1/2	Impr. C. ferate d. a. 1889, aur, " " "	—	—
4 1/2	" " " 1889, arg. " " "	—	—
4 1/2	" " " 1876, aur.	—	—
—	" " ung. cu premii à 100 fl.	207—	207—
4	" " p. regul. Tisei sc. de dare	164-15	165—
4 1/2	Oblig. ung. de regalii " " "	101-65	101-50
3	Impr. p. regul. Porții de fier	87-40	88-50
4	Oblig. rurale croato-slavone	—	98-50
4	" " rurale ungare " " "	98-75	99—
Alte datorii publice.			
5	Los. p. regularea Dunării, à 100 fl.	108—	—
5	Obl. Soc. Temeș-Bega	98-30	98-50
5	Imp. cu prem. al orașului Viena	107-50	—
3	" " sârbesci à 100 fr.	93-50	—
—	Oblig. cu premii a C. fer. turc. à 400 fr.	117—	—
—	Impr. bulgar 1889	111—	111-75
Scrisuri fonciare și a. a.			
4	Instit. de Cred. fonc. austr.	99—	—
3	" " " " cu premii, 1880	268—	—
4 1/2	Banca austro-ungară	101-25	101-25
4	" " " "	101-25	101-25
4 1/2	Banca comerc. ung. Pesta	101-50	101-50
4 1/2	Obl. com. ung., Pesta, amort.	106-10	106-25
4	" " " 50 1/2 ani	98—	101-50
4	" " Casei de păstr., cap., Pesta	96-40	97-50
4 1/2	Inst. de credit fonciar ungar	98-80	101-25
4	" " " "	98-35	99-50
5	Banca hipotecară ungară " " " "	101-70	102—
4 1/2	" " " " " " " "	101-80	102—
4	" " " " " " " " cu premii	256-50	127—
4 0/10	Casa de păstrare regnic. Pesta, 50 ani	97-30	98—
5	Albina, Sibiu	—	102—
4 1/2	Casa de păstrare Sibiu, em. IV.	—	101-50
4 1/2	Inst. de credit fonciar Sibiu, em. VI.	—	101-50
Losuri.			
	Basilica, à fl. 5—	20-40	21-50
	Credit, à fl. 100—	432—	434—
	Clary, à fl. 40— v. c.	206—	—
	Soc. p. Navig. Dunăreană, à 100 fl. v. c.	—	—
	Buda, à fl. 40—	205—	195—
	Pálffy, à fl. 40—	192—	198—
	Crucea roșie austriacă, a fl. 10—	55-70	56-50
	" " ungară, à fl. 5—	28-60	28—
	Rudolf, à fl. 10—	79—	—
	Salm, à fl. 40— v. c.	252—	—
	Salzburg, à fl. 20—	84—	—
	St. Genois à fl. 40— v. c.	280—	—
	Impr. cu prem. al oraș. Viena, 1874	428—	—
	Triest, à fl. 50—	250—	—
	"Jó sziv", à fl. 4—	—	10-50
Valute.			
	Galbini austr. sau ung.	11-39	11-38
	" c. reg.	11-33	11-30
	Napoleond'or (20 frei sau 8 fl. v. a.)	19-05	19-10
	20 Marce germ. aur	23-48	23-50
	5 ruble rusesci	—	2-53
	Bilete germ. 100 M.	117-20	117-25
	" franc. 100 Fr.	94-95	95-37 1/2
	Ruble, bilete, 100	254-25	—
	Lei românesci, 100	—	95-15

Prețul per bucată

Bursa de mărfuri din Budapesta.

Cursul din 10 Septembrie 1902.

Grâu de Bănat (nou)	per 50 kg. vinde	6-75— 7-20
" " Tisa (nou)	" " " "	6-95— 7-40
" " Pesta (nou)	" " " "	6-85— 7-35
" " Alba-reg. (nou)	" " " "	6-90— 7-35
" " Bacica (nou)	" " " "	6-80— 7-20
Secară (nouă)	" " " "	5-90— 6-25
Orz (nou)	" " " "	5-15— 5-40
Ovės	" " " "	5-50— 5-90
Porumb	" " " "	5-35— 5-45
Rapiță	" " " "	9-70— 10—
Untură de pore B.-Pesta	" " " "	— 72—
Slănină (clisă)	" " " "	62— 67-50

Bursa de București.

Cursul din 10 Septembrie 1902.

Renta amort. 1881 de 5%	vinde Lei	100 1/4
" " internă 5%	" " " "	—
" " 274 mil. 4%	" " " "	88
" " 1898 4%	" " " "	88 1/2
Fonciare rurale 5%	" " " "	99
" " 4%	" " " "	88 1/4
Scris. fonc. urb. București 5%	" " " "	88 3/4
" " Iași " " " "	" " " "	82

Drepturile, datorințele și responsabilitatea membrilor din direcțiune

de

Alfred Kormos,

traducere autorizată de

Constantin Popp,

funcționar la Centrala institutului de credit și de economii „Albina“.

Prețul 3 cor.

Se poate comanda la traducător în Sibiu sau la Librăria arhidieceșană din Sibiu.

În editura Delegațiunii Băncilor Române
au apărut:

Problemele Reformei Băncilor,

de Dr. C. Diaconovich.

Prețul: broș. K 1—, leg. K 1-50.

Anuarul Băncilor Române

Anul I (1900). Anul II (1901). Anul III (1902).

Prețul: câte K 3—.

Se comandă la Administrația „Revistei Economice“ în Sibiu (Nagyszeben).